

Santuaris de la llengua

Les llibreries són, per definició, espais de promoció de la cultura. I no només per la venda de llibres, sinó també per altres activitats que n'han acabat formant una part indestriable, des de les tertúlies literàries fins als clubs de lectura. També tenen un component resistencialista, sobretot en un moment en què el món digital sembla destinat a devorar-ho tot. Però hi ha qui hi afegeix un ingredient encara més difícil i les converteixen en santuaris reservats a la promoció de la llengua pròpia.

Text > **PERE BOSCH CUENCA**, historiador i periodista

El 24 de maig del 1963, quaranta-tres veïns de Girona es van unir per impulsar una llibreria que donés sortida a la producció editorial en català. Feliu Matamala, que es convertiria en la veritable ànima del projecte, recordava fa anys: «Quan els socis vam fundar

aquesta llibreria, no volíem competir amb les altres, sinó que volíem posar a disposició del públic l'escassa producció editorial en català. Aleshores no hi havia cap llibreria normal que s'atrevis a posar un llibre en català a l'aparador. Nosaltres sí». No només es tractava de posar un llibre català a l'aparador, sinó

d'aconseguir que tots els que s'oferien a l'interior ho fossin. El local era del bisbat i els socis fundadors eren noms coneguts a la Girona d'aleshores. Escriptors com Francesc Ferrer i Gironès o Narcís Jordi-Aragó, arquitectes com Joan Bosch i Emili Blanc, o industrials com Manuel Xifra o el mateix Mata-

>> La llibreria Les Voltes, a la plaça del Vi de Girona. (Foto: QUIM PUIG)

>> L'exterior de la Llibreria Catalana. (Foto: JOANA SERRA)

mala. Tot i això, obrir una llibreria com aquella en un context de marginació de la llengua pròpia i just al costat de l'Ajuntament tenia un punt de desafiament.

En aquell moment, ja n'hi havia un referent a Barcelona, la Llibreria Ona, fundada per Josep Espar i Ticó, un dels promotors de Les Voltes. A les seves memòries, recorda l'estrena de la llibreria gironina i el discurs de presentació que hi va fer Joan Bosch: «Tothom es pensava que havia anat a inaugurar una botiga, i es parlava de tot, fins i tot de la revolució social, llevat de la fundació de la botiga». Amb el pas dels anys, Les Voltes s'han acabat convertint en quelcom més que una llibreria, en un espai de compromís amb la llengua i el país. També ha tingut un paper de dinamitzadora. «Més que una llibreria, volem que sigui un centre cívic», explica el mateix Mata-mala. En el seu moment, van recollir deu mil signatures per declarar Girona ciutat antitaurina, catorze mil per a «No vull la E al meu vehicle» i han editat milers de carnets catalans, que s'han acabat convertint en un clàssic. També és un espai en el qual hom pot adquirir una estelada o apuntar-se a alguna manifestació. No resulta gens estrany, en aquest sentit, que els gironins se l'hagin sentit seva, i que quan hi va haver l'estira-i-arrotonsa amb el bisbat sobre el lloguer de l'immoble, la gent es mobilitzés per preservar el seu petit tresor.

A l'altra banda de la frontera

Alguns quilòmetres més al nord, trobem un altre exemple de resisten-

cialisme lingüístic en un escenari especialment complex. Es tracta de la Llibreria Catalana de Perpinyà. La propietària, Joana Serra, va assumir fa tretze anys el repte de relançar una llibreria que ja funcionava des dels anys vuitanta. Aleshores, l'escenari era pessimista, amb un munt de llibreries que tancaven. Malgrat tot, va aconseguir revitalitzar-la, en bona part gràcies a un munt d'activitats complementàries, des de clubs de lectura fins a presentacions de llibres. Un altre secret del seu èxit ha estat l'especialització. En un món en què la venda en línia sembla devorar-ho tot, les llibreries que ofereixen un servei personalitzat i especialitzat han aconseguit resistir. Ha estat gràcies al llibre

infantil en català, que avui representa el 60 % de les seves vendes. Poder disposar de llibres en bona part editats a l'altre costat de la frontera no ha estat gens senzill. Durant molts anys, s'ha hagut de desplaçar setmanalment a Figueres.

Joana Serra també ven alguns llibres en francès, sobretot publicacions de caràcter local. Això també afegeix una altra dificultat en la distribució: «No entro en les llistes de les llibreries on els distribuïdors francesos solen portar els llibres. Això fa que els marges de negoci siguin menys interessants i que em surti més a compte encarregar un llibre a un altre llibreter de Perpinyà que no pas demanar-lo al mateix editor». L'especialització, doncs, l'obliga a «trobar en cada moment i circumstància la millor solució perquè surtin els números».

El comprador de la Llibreria Catalana és d'un perfil molt divers. De fet, el 65 % de les vendes són de literatura infantil, que és la que hi fa pujar el pes del llibre en català. «El més complicat de vendre en català és la literatura per a adults», assegura. El client més habitual i el que sempre ha volgut potenciar és el pare o l'avi que ha perdut la llengua i que la vol recuperar mitjançant els fills o els nets: «Són persones que entren a la llibreria parlant en francès i en surten parlant en català». La llibreria, aleshores, esdevé un espai per gaudir de la lectura, però també per redescobrir la llengua pròpia.

>> Un taulell de l'exterior de Les Voltes durant els mesos de la consulta del 9-N. (Foto: LLUÍS SERRAT)